

بررسی تحولات معماری ایران پس از اسلام و بهره گیری از نتایج آن در معماری معاصر

مهدی ابراهیمی

کارشناسی ارشد فناوری معماری، دانشکده معماری، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، تهران، ایران

Ebrahimi.miei@ut.ac.ir

چکیده

چیستی و چگونگی تاثیر اندیشه اسلامی بر معماری ایران از موضوعات چالش برانگیز در دوران معاصر می باشد. به طور کلی نظرات در این زمینه را می توان در سه گروه تقسیم بندی نمود. گروه اول منکر هرگونه تاثیر بوده و معماری پس از اسلام را تقلیدی کالبدی از معماری قبل از اسلام می دانند. گروه دوم معتقد به تاثیر حداکثری اندیشه اسلامی در معماری ایرانی هستند. و گروه سوم با نگرشی جامع تر، به تاثیر نسبی اندیشه اسلامی بر معماری ایران تاکید می ورزند. در قرن هفتم میلادی، تقابل تمدن غنی ایران زمین و دین مبین اسلام، به عنوان کامل ترین دین الهی به وقوع پیوست. تقابل و تلفیق تمدن ایرانی با اندیشه اسلامی، به ایجاد تحولات مهمی منجر گردید و گنجینه ای ارزشمند را برای این سرزمین به یادگار گذاشت. در این بین معماری به عنوان جامع ترین هنر ایرانی اسلامی حایذ اهمیت ویژه ای است. معماری را می توان به عنوان نشان و ثمیل فرهنگ و اندیشه هر جامع دانست که در ایران دارای پیشینه ای بسیار کهن می باشد. اما همانطور که گفته شد با ورود اسلام و شیوع تفکر اسلامی، نگرش و جهان بینی خاصی در مردم تازه مسلمان شده ایران شکل گرفت، که در این پژوهش سعی شده، نمود آن در حوزه معماری مورد بررسی قرار گیرد. درک درست از این مهم می تواند چراغ راهی پیش روی معماران معاصر باشد تا با کشف حقایق معماری اسلامی در ترویج آن در معماری امروز بکوشند و رسالت حقیقی خود را بجا آورند. رسیدن به نگرش درست در میزان این تاثیر تنها با بررسی کامل و جامع در تمام جوانب معماری صورت می گیرد. از این رو در این پژوهش، معماری به چهار حوزه ساختاری، کالبدی، عملکردی و انسانی تقسیم گردیده و میزان تاثیر تفکر اسلامی بر معماری ایران در هر حوزه مورد بررسی قرار گرفته است. نتیجه بدست آمده حاکی از آن است این تاثیر در حوزه ساختاری حداقلی بوده و در حوزه های کالبدی و عملکردی بیشتر گشته و در نهایت در حوزه انسانی به میزان حداکثری می رسد. در تبیین علت این موضوع می توان به این نتیجه رسید که تفکر اسلامی بیشترین تاثیر را در معنا و محتوای معماری ایران داشته و کالبد، کمتر مورد توجه بوده است. این موضوع را می توان به عنوان اصلی مهم در معماری معاصر لحاظ نمود.

واژه های کلیدی: تمدن ایران، معماری ایرانی، اندیشه اسلامی، معماری معاصر

مقدمه